

Smjernice za podršku Evropske unije civilnom društву u regiji proširenja

2021-2027

Prvi nacrt

Smjernice za podršku Evropske unije civilnom društvu u zemljama proširenja, 2014-2020 (SEUCD – EUCSG) razvijene su 2013. godine s ciljem da se pojasne očekivanja Evropske komisije u vezi razvoja civilnog društva, povezanih mjera i politika u zemljama koje teže pristupanju Evropskoj uniji (EU).

Sadašnji dokument, koji predstavlja i inicijalni prvi nacrt okvira rezultata smjernica za novi period 2021-2027, i koji je predmet konsultacija, zasniva se na revidiranoj verziji Smjernica za period 2014-2020. Temelji se na naučenim lekcijama i povratnim informacijama dobijenim od predstavnika OCD, javnih institucija i drugih aktera na Forumu civilnog društva Zapadnog Balkana i Turske, koji se održao u Skoplju, u Sjevernoj Makedoniji, 22. i 23. januara 2020.

Finalni okvir rezultata Smjernica sadržavat će i razrađen uvod u kom će se pojasniti na koji način EU poima civilno društvo u procesu proširenja i pristup njegovoj podršci.

Osnova:

Uporište Smjernica je u međunarodnom i regionalnom okviru ljudskih prava, uključujući i Evropsku povelju o temeljnim ljudskim pravima i Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ECHR). Pored toga, smjernice su usklađene s brojnim preporukama, mišljenjima, smjernicama, etičkim kodeksima i drugim dokumentima usvojenim od strane Vijeća Europe¹, OSCE-a² i EU, te drugim unutrašnjim međuvladinim forumima putem kojih se zemlje usmjeravaju u provođenju pomenutih standarda.

U kontekstu integracija u EU, u članu 49. Ugovora o Evropskoj uniji (UEU - TEU) utvrđuje se da svaka evropska država koja poštuje principe ljudskog dostojanstva, slobode, jednakosti, vladavine zakona i poštivanja ljudskih prava, uključujući i prava osoba pripadnika manjina, i koja se obavezuje promovisati pomenute principe, može podnijeti zahtjev za članstvo u Uniji. Dalje, Komisija je u središte pažnje stavila novi godišnji mehanizam Evropske unije za vladavinu prava. Cilj tog mehanizma je spriječiti pojavu ili produbljavanje izazova u oblasti vladavine prava i omogućiti da zemlje članice uče jedna od druge i jačaju međuinstitucionalnu saradnju u ovoj oblasti. Mehanizam pokriva pravosudni sistem antikorupcijski okvir, pluralizam medija i slobodu, te druga institucionalna pitanja povezana sa sistemom kontrole i ravnoteže, obuhvatajući pri tome i okvir za civilno društvo.

Paralelno se dijalog o razvoju civilnog društva i civilnom društvu utvrđuje kao jedan od prioriteta politike proširenja. Šire gledano, objavom Informacije „Korijeni demokratije i održivog razvoja: Saradnja Evrope sa civilnim društvom u oblasti vanjskih odnosa“³ 2012. godine, Evropska komisija (EK) je utvrdila skup preduslova i prioriteta za podršku organizacijama civilnog društva u kontekstu vanjskih odnosa.

Za region proširenja, ovi uslovi su 2013.g. „prevedeni“ u detaljniju alatku tj. u sredstvo za monitoring

¹ <https://rm.coe.int/16802eed5c>

² <https://www.osce.org/files/f/documents/a/c/185841.pdf>

³ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:EN:PDF>

razvoja civilnog društva u zemljama proširenja – *Smjernice za podršku EU civilnom društvu u zemljama proširenja 2014-2020*. Sličan okvir je 2014. godine utvrđen i za medije - *Smjernice za podršku EU slobodi i integritetu medija u zemljama proširenja, 2014-2020*. Civilno društvo se od 2014. godine u Godišnjim izvještajima EK o zemljama tretira kao pod-članak Demokratije, pod Političkim kriterijom, te je od 2008.g. uspostavljen poseban sveobuhvatan finansijski okvir za podršku civilnom društvu u regiji – Instrument podrške civilnom društvu (CSF).

Ciljevi:

- Jasno **definisati ciljeve** i osigurati **okvir za usmjeravanje političke i finansijske podrške EU** u oblasti djelovanja civilnog društva, njegovog učešća i razvoja u regiji proširenja;
- **Usmjeravati** zemlje koje teže članstvu u EU u **usvajanju strateških okvira** ili specifičnih mjera i u njihovoj implementaciji radi kreiranja stimulirajuće participatorne demokratije, posebno u vezi sa **učešćem** u donošenju **javnih politika** i u procesu EU integracija;
- **Definisati specifične ciljeve** koji se tiču **okruženja** koje je **povoljno** za djelovanje civilnog društva i za **jačanje kapaciteta i otpornosti OCD** kako bi one postale efektivni i odgovorni nezavisni akteri.

Veze:

Tamo gdje je moguće, Smjernice su direktno povezane sa **političkim procesima EU** i sa zemljama koje teže članstvu u EU, tj. s pravnom stičevinom EU i finansijskom pomoći EU kojom se podupiru reformski procesi u tim zemljama, odnosno uglavnom, ali ne isključivo putem **Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA) II** i **III**. Ovaj segment (Veze) se mora ažurirati, s obzirom da se neki instrumenti pojačavaju (npr. okviri za pregovaranje, usvajanje odredbe o IPA III).

Dalje, u finalnoj verziji okvira se koliko je to moguće moraju uspostaviti veze sa **okvirima za civilno društvo na nacionalnom nivou**, poput, **strategija, mapi puta**, itd., kojima se usmjeravaju aktivnosti javnih tijela u vezi sa stvaranjem povoljnog okruženja i razvoja civilnog društva. To će se uraditi putem identifikacije polaznih stanja, izvora verifikacije i nacionalnih ciljeva kako bi se očekivanja iz Smjernica efektivno „prevele“ u konkretne akcije javnih tijela i kako bi se osigurao konzistentan pristup u implementaciji i monitoringu indikatora Smjernica, mjerila i nacionalnih ciljeva. Ove veze će se razmatrati u okviru predstojećeg procesa konsultacija.

Struktura okvira⁴:

- **Specifični ciljevi:** šira, dugoročna **generalna situacija** koja će se ostvariti; radi se o standardnom nivou ugrađenom u međunarodni i evropski pravni okvir za ljudska prava i najbolje prakse EU;
- **Rezultati:** specifični **efekti koji će se ostvariti**;
- **Indikatori:** mjere napretka u ostvarivanju rezultata u regiji proširenja (regionalni nivo mjerila) i nacionalnog nivoa (nacionalni ciljni nivo).
- **Mjerilo:** situacija koja je ostvariva u idealnim uslovima i predstavlja konkretnu **optimalnu situaciju** koja će se ostvariti u datom periodu. Mjerila se definišu u odnosu na postojeće regionalne standarde (za Oblast 1 i 2) iz kojih su već izvučene obaveze za zemlje koje teže članstvu u EU, dok za Oblast 3 one već sadrže postojeće prepoznate okvire samoregulacije za civilno društvo ili sredstva procjene u oblasti razvoja civilnog društva;
- **Cilj (meta):** određeni nivo učinka za indikator u unaprijed određenom trenutku. Pošto se mjerila za indikatore ne mogu ostvariti do 2027. godine, **nacionalni ciljevi (mete) predstavljaju korak ka ostvarenju mjerila postavljenih za 2027.** Ciljevi će se definisati nakon potvrđivanja indikatora;

⁴ Detaljna definicija strukture će biti dostupna u okviru drugog elementa procesa revizije i uslijedit će nakon što se pregled prvog nacrta Smjernica zajednički potvrdi kroz proces konsultacija i EK.

- **Polazno stanje:** nivo učinka u početnom trenutku. Daje inicijalnu tačku poređenja u svrhu budućeg mjerenja učinka. Za određivanje polaznog stanja, pored drugih relevantnih izvještaja koristit će se Godišnji izvještaj TACSO 3 programa o monitoringu za 2020. godinu (izvještaj će biti dostupan na proljeće 2021).
- **Izvor verifikacije (IV):** Izvori primarnih i sekundarnih izvora informacija korišteni u monitoringu i ocjeni situacije u datom vremenskom periodu, tj. na godišnjem nivou. *Definisat će se nakon potvrđivanja kriterija.*
- **Nacionalni ciljevi (mete 2027):** Posebna mјera će se ostvariti na nacionalnom nivou (i povezana s nacionalnim strateškim okvirima). *Definisat će se nakon potvrđivanja Indikatora.*

U posebnom odlomku/dokumentu koji će biti priložen uz finalni odobreni okvir rezultata Smjernica predstaviti će se specifične **definicije i tipologija** terminologije korištene u dijelu okvira rezultata.

DRAFT

Prvi nacrt Smjernica za podršku EU civilnom društву u regiji proširenja za 2021-2027: Okvir rezultata

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerilo/ referensa na regionalne standarde	Polazno stanje/ aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj 2027
Poticajno okruženje						
<p>1. Poticajno pravno i političko okruženje za sprovedbu osnovnih sloboda i prava, s fokusom na udruživanje, okupljanje i izražavanje.</p> <p>Objašnjenje promjena: Specifični cilj je preformulisan. Ključna ideja još uvijek je ista, ali je izmijenjen redoslijed prava prema relevantnosti civilnog društva (prvo udruživanje, zatim okupljanje pa onda izražavanje). Također, termin „pravo na slobodu“ (right to freedom) nije uobičajen, i stoga je izbrisana. Aleternativno: pravo na slobodu – right to liberty (izraz koji se koristi u Evropskoj povelji za ljudska prava se može koristiti umjesto pravo na slobodu (freedom)⁵.</p> <p>Pored toga, dodana su dva nova rezultata (Rezultat 1.2. i 1.3.) kako bi se pojačao Specifični cilj. Oba se odnose na zaštitu od uplitanja države u rad OCD-a, poštivanje privatnosti kao i praktikovanje proporcionalnih mjera u borbi protiv korupcije, terorizma i pranja novca. Isto tako se predlaže jednak tretman OCD-a s drugim pravnim (poslovnim) subjektima. Prijašnji Rezultat 1.2. u vezi volontiranja pomјeren je na Specifični cilj 2 (u skladu s diskusijom na</p>	<p>1.1. Svi pojedinci i pravni subjekti mogu uspostaviti, pridružiti se i učestvovati u neformalnim i/ili registrovanim organizacijama, mogu se mirno okupljati i slobodno izražavati.</p>	<p>1.1.a. Broj slučajeva povreda osnovnih konstitucionalnih prava osoba ili pravnih lica da se okupljaju, pridružuju ili učestvuju u neformalnoj i/ili registrovanoj organizaciji, i od tih slučajeva, broj istraženih i sankcionisanih slučajeva (raščlanjenim da pokažu slučajeve boraca za ljudska prava)</p> <p>1.1.b. U praksi ne postoji slučaj teškog kršenja ili povrede slobode udruživanja, okupljanja i izražavanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Napredak u usvajanju i implementaciji relevantnog zakonodavstva u smislu: - Uspostavljanja/registracije bez diskriminacije (na osnovu dobi, nacionalnosti, legalnog kapaciteta, spola, itd.) - Bez restrikcija u određivanju obima djelovanja i ostvarivanju ciljeva; - Pravila raspuštanja i ukidanja ispunjavaju standarde međunarodnog prava; - Adekvatno (odgovarajuće i opravданo) ograničavanje slobode okupljanja (u skladu sa međunarodnim standardima) - Sloboda izražavanja za sve, uz ograničenu zabranu govora mržnje (na primjer). 	<p>Povelja EU o osnovnim pravima Član 12 – Sloboda okupljanja i udruživanja Član 11: Sloboda izražavanja</p> <p>Evropska konvencija o ljudskim pravima (ECHR) Član 11 – sloboda okupljana i udruživanja Član 10 – sloboda izražavanja</p> <p>Zajedničke smjernice o slobodi udruživanja Evropska komisija za demokratiju putem zakona (Venecijanska komisija</p> <p>Poglavlje 6: Pravo privrednih društava (proces registracije)</p> <p>Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava</p>	<p>Na osnovu Izvještaja TACSO 3 EU o monitoringu za 2020. (dostupan na proljeće 2021) te na osnovu drugih relevantnih izvještaja</p>		<i>Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa konsultacija</i>

⁵ Pravi se razlika između freedom (što je sloboda u kontekstu mogućnosti donošenja odluka ili rada bez eksterne kontrole) i liberty (sloboda u širem političkom kontekstu, sloboda koju garantuje nekih eksterni elemenat – npr. društvo, vlast).

<p>regionalnoj konferenciji o civilnom društvu u januaru 2020).</p> <p>Neki indikatori sadrže dodatna pojašnjenja radi boljeg razumijevanja i jedinstvenog i jednostavnijeg mjerena (npr. 1.1.c; 1.2.a; 1.2.b)</p>	<p>1.2. Država štiti OCD od uplitanja i napada, poštuje privatnost i posjeduje ciljane i srazmjerne mjere za OCD kad je riječ o borbi protiv koorupcije, ekstremizma, terorizma, pranja novca i korupcije.</p>	<p>1.2.a. Postojanje zakonskih odredbi koje jasno štite pravo OCD-a, i OCD imaju pristup efektivnim žalbenim mehanizmima radi osporavanja ili zahtijevanja revizije odluka koje utiču na ostvarivanje njihovih prava - mjeri se u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - broja žalbi o nedostacima zaštite OCD-a; 	<p>Povelja EU o osnovnim pravima: Član 7 Povelje – Poštovanje privatnog i porodičnog života Član 8 – Zaštita ličnih podataka</p>		
---	--	---	---	--	--

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standarde	Polazno stanje/ aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
<p><i>Pitanje za diskusiju: Grassroot kao termin nije uobičajen u predmetnim zemljama. Ovaj termin uopšte nije uključen u domaće zakonodavstvo. Stoga predlažemo da se koristi termin male organizacije u zajednici, organizacije na lokalnom nivou i građanske inicijative kako bi se zamjenio termin grassroot organizacije .</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> - broj napada na aktiviste civilnog društva, broj poduzetih mјera od strane državnih institucija u cilju zaštite; - broj napada na OCD i njihove članove (u obliku prijetnje, klevete, prljave kampanje, zastrašivanja, uzneniravanja, online i offline govora mržnje) i broj mјera poduzetih od strane državnih institucija u cilju pružanja zaštite - broj prijavljenih slučajeva oštećenja imovine i broj mјera poduzetih od strane državnih institucija u cilju pružanja zaštite <p>1.2.b. Zakoni za borbu protiv ekstremizma, terorizma, pranja novca i korupcije ne uključuju odredbe kojima se OCD-ima zabranjuje ili onemogućava poduzimanje legitimnih radnji ili uživanje osnovnih prava, te je i u praksi da aktivnosti OCD-a nisu ograničene zbog neopravdanih ili nesrazmјernih tvrdnjki o vezama sa ovim odstupanjima – ovo će se mjeriti u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - broja organizacija koje su nepravedno optužene i osuđene zbog svojih navodnih veza sa ekstremizmom, terorizmom, pranjem novca i korupcijom; - nesrazmјernost mјera zabrane finansiranja koje su primjenjene na OCD u poređenju s drugim subjektima npr. političkim strankama – broj slučajeva gdje državne vlasti ili banke ometaju ili obeshrabruju OCD prilikom otvaranja bankovnih računa, slanja ili primanja novca. 	<p>Poglavlje 4: Slobodno kretanje kapitala (<i>relevantnost i proporcionalnost mјera za OCD</i>)</p> <p>Poglavlje 23: Pravosuđe i temljena prava</p> <p>Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost</p>	<p>Na osnovu Izvještaja TACSO 3 EU o monitoringu za 2020. (dostupan na proljeće 2021) te na osnovu drugih relevantnih izvještaja</p>		<i>Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa konsultacija</i>
1.3. Država sve OCD tretira jednako u odnosu na njihov rad, i izjednačeno sa poslovnim subjektima	1.3.a. OCD se tretiraju jednako i svaki preferencijalni tretman se zasniva na jasnim i objektivnim kriterijima poput:	<ul style="list-style-type: none"> - broja slučajeva gdje državna tijela koriste preferencijalan i/ili diskriminoran tretman prema određenim OCD; <p>1.3.b. OCD nisu podvrgnute strožijim administrativnim i operativnim uslovima od onih koji važe za poslovne subjekte, mogu primati beneficije</p>	<p>Povelja EU o osnovnim ljudskim pravima: Član 21 – nediskriminacija</p> <p>ECHR: Član 14 – Zabранa diskriminacije</p> <p>Poglavlje 3: Pravo na poslovno nastanjivanje i</p>	<p>Na osnovu Izvještaja TACSO 3 EU</p>		<i>Bit će definisan u okviru</i>

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standarde	Polazno stanje /aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj 2027
		<p>i mogu se po jednakim osnovama natjecati s drugim poslovnim subjektima u postupcima javnih nabavki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - broj/procenat inspekcija ili sankcija za OCD u poređenju s drugim poslovnim subjektima; - Broj odbijenica ili ograničenog pristupa OCD natječajima u okviru javnih nabavki - Zathjevi izvještavanja srazmerni su veličini i radu OCD 	<p>sloboda pružanja usluga (jednak pristup OCD-ima prema pružanju usluga)</p> <p>Poglavlje 5: Javne nabavke</p> <p>Poglavlje 6: Pravo privrednih društava (<i>proporcionalni zahtjevi izvještavanja za OCD, zahtjev za finansijsku reviziju, itd.</i>)</p> <p>Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturalnih instrumenata (<i>OCD kao korisnice sredstava EU, ili izvođači</i>)</p>	<p>o monitoringu za 2020. (dostupan na proljeće 2021)</p> <p>te na osnovu drugih relevantnih izvještaja</p>		<i>predstojećeg procesa konsultacija</i>
1.4. Nacionalne i/ili lokalne vlasti imaju poticajne politike i pravila za male organizacije i građanske inicijative (grassroot organizacije*)	1.4.a Male organizacije u zajednici/lokalne organizacije i građanske inicijative su prepoznate u zakonu i u slučaju da nisu, mogu slobodno raditi bez registracije	<p>Definicija termina grassroot: * <i>Grass-root organizacija je samoorganizovana grupa pojedinaca koji slijede zajedničke interese kroz volontersku ili neprofitnu organizaciju. Grassroot organizacije obično imaju nizak nivo formalnosti ali široku svrhu u odnosu na tematske grupe za samopomoć, organizacije koje djeluju unutar lokalne zajednice ili udruženja u zajednici</i></p>	Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava			

2. Poticajno finansijsko okruženje, koje podržava održivost OCD-a te osigurava adekvatno finansiranje OCD-a.	2.1. OCD su slobodne da traže i primaju finansiranje	2.1.a. Zakon stimuliše a praksa omogućava sve vrste donacija (uključujući i donacije izvana) u skladu sa međunarodnim standardima u smislu: - Regulisanih i praktikovanih gotovinskih i nenovčanih donacija iz svih izvora; - Mogućnost finansiranja od strane javnih tijela; - Mogućnost finansiranja od strane institucionalnih/korporativnih ili individualnih donatora	Vijeće Evrope Preporuka CM/Rec (2007)14 Komiteta ministara državama članicama o pravnom statusu nevladinih organizacija u Evropi	Na osnovu Izvještaja EU TACSO 3 o monitoringu za 2020		<i>Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa</i>
---	---	--	--	---	--	---

DRAFT

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standarde	Polazno stanje /aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
<p>Objašnjenje promjena: Na nivou rezultata, tematika volontiranja je pomjerena pod ovaj Cilj (Rezutat 2.5.).</p> <p>Novi rezultat 2.1. afirmiše pravo OCD-a koje primaju finansiranje u skladu sa Preporukom Vijeća Europe i u svjetlu sve većih ograničavajućih praksi u nekim predmetnim zemljama.</p> <p>Prethodni rezultat 2.1. (jednostavna finansijska pravila) je pomjerен u Indikatore, zbog manje važnosti u odnosu na druge rezultate. Novi uvedeni Rezultati 1.2. i 1.3. također pokrivaju ovu tematiku.</p> <p>Rezultat 2.3. se preformulše i sada uključuje i praksu (prethodno se odnosio samo na zakonodavstvo).</p> <p><i>Pitanje za diskusiju: Da li bi trebalo uvesti rezultat i indikatore na lokalnom nivou? Ako da, potrebno je razmotriti dva pitanja: poteškoće i dostupnost podataka (velik broj lokalnih jedinica u svih sedam zemalja) i potencijalno obmanjujući zaključci zbog nedostatka podataka</i></p>	<p>-bez prepreka za finansiranje od strane drugih država ili multilateralnih agencija;</p> <p>- podliježe samo zakonima koji se generalno primjenjuju u oblasti carine, deviznog poslovanja i pranja novca, kontra terorizma i onih o finansiranju izbora i političkih stranaka.</p> <p>2.2. Podrška javnih institucija OCD-ima je dostupna i pruža se na transparentan, odgovoran, pošten, i nediskriminacijski način.</p>	<p>2.2.a. Percepција pružanja finansiranja u smislu transparentnosti, pravednosti i nediskriminacije</p> <p>2.2.b. Odnos traženog iznosa i odobrenog iznosa/isplaćenog na godišnjem nivou putem javnog finansiranja OCD-a (dokazuje dostupnost sredstava) i trend/povećanje sredstava svake godine</p> <p>2.2.c. Kvalitet okvirova državnog finansiranja za OCD (s fokusom na proceduralni dokument) u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jasnih i objektivnih kriterija; - Regulisanog konflikta interesa - Monitoringa i evaluacije korištenih sredstava - Redovno izvještavanje o iskorištenim javnim sredstvima <p>2.2.d Proces aplikacije za javno finansiranje je jednostavan, transparentan; informacije su objavljene i kriteriji odabira su unaprijed javno najavljeni.</p>	<p>Preporuka Vijeća Europe CM/Rec (2007)14 Komiteta Ministara državama članicama o pravnom statusu nevladinih organizacija u Evropi</p> <p>Br. 57 "U ostvarenju svojih ciljeva NVO imati podršku <u>putem javnog finansiranja</u> i drugih vidova podrške (...)"</p> <p>Br. 58. "Svakim oblikom javne podrške NVO-ima treba se upravljati putem jasnih i objektivnih kriterija</p>	(dostupan na proljeće 2021) i na osnovu drugih relevantnih izvještaja		<i>konsultacija</i>
	<p>2.3 Pojedinci i korporacije uživaju porezne olakšice zbog donacija OCD-ima.</p>	<p>2.3.a. Broj i vrsta donacija OCD-ima od pojedinaca i korporacija (precizirano u novčanim vrijednostima)</p> <p>2.3.b. Pojedinci i korporacije mogu koristiti jasno definisane i dostupne porezne olakšice bez administrativnih opterećenja.</p> <p>Pod-indikatori za razmatranje: Smanjenje poreza za pojedince (uključujući filantropiju) i korporativne donacije su utvrđene u zakonodavstvu uz jasne zahtjeve i uslove)</p> <p>- OCD uključene u kreiranje državnih politika koje se odnose na korporativnu socijalnu odgovornost</p>	<p>Preporuka Vijeća Europe CM/Rec (2007)14 – Br. 57 "U ostvarivanju svojih ciljeva NVO trebaju imati podršku putem javnog finansiranja i drugih vidova podrške, poput oslobodenosti plaćanja poreza na prihod i druge poreze ili od plaćanja poreza na članske naknade,</p>			<i>Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa konsultacija</i>
		9				

		<i>sredstva i robu primljenu od donatora ili vlade i</i>		
--	--	--	--	--

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standarde	Polazno stanje/ aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
			<p><i>međunarodnih agencija, prihoda od investicija, rente, naknada od autorskih prava, prometa nekretninama, kao i poticaje za donacije putem smanjenja poreza na prihod ili kredite“.</i></p> <p>Poglavlje 16: Oporezivanje (donacije se ne oporezuju i po mogućnosti postoje porezne olakšice za takve aktivnosti)</p>	<p>monitoringu za 2020 (dostupan na proljeće 2021) i na osnovu na drugih relevantnih izvještaja</p>		
2.4. Finansijske (npr. porezne ili in-kind tj. nenovčane) beneficije koje su dostupne OCD	<p>2.4.a. Procenat OCD koje su upoznate s poreznim poticajima i koje ostvaruju koristi od njih.</p> <p>2.4.b.: Zakonodavstvo utvrđuje a u praksi se podržavaju povoljne porezne olakšice za grantove, donacije, ekonomski aktivnosti, pasivne investicije, zadužbine, članske naknade, itd., kojima se podržavaju neprofitne aktivnosti, i ne utvrđuje se dodatno oporezivanje u slučaju donacija OCD-ima.</p>		<p>Preporuka Vijeća Evrope CM/Rec (2007)14</p> <p><i>Br. 57 "NVO u ostvarivanju svojih ciljeva trebaju imati podršku putem javnog finansiranja ili drugih vidova podrške, poput oslobođenosti od poreza na prihod ili drugih poreza (...)."</i></p> <p>Poglavlje 16: Oporezivanje (donacije se ne oporezuju i po mogućnosti postoje porezne olakšice za takve aktivnosti)</p>			

	<p>2.5. Politike i pravno okruženje stimulišu i fasilitiraju volontiranje i zapošljavanje u OCD</p>	<p>2.5. a. Broj uposlenika u OCD (stalni uposlenici i uposlenici uz skraćeno radno vrijeme) i broj volontera u OCD (predmet dostupnosti podataka)</p> <p>2.5.b. Broj i vrsta poticaja i programa kojima država podržava razvoj i promociju volontiranja Altern.: Broj sati koji građani utroše na volontiranje na godišnjem nivou.</p>	<p>Informacija EK o politikama EU i volontiranju: Prepoznavanje i promovisanje prekograničnih volonterskih aktivnosti u EU, COM (2011) 568 finalni Poglavlje 2: Slobodno kretanje radnika</p>	<p>Na osnovu Izvještaja EU TACSO 3 o monitoringu za 2020</p>		
--	---	--	--	--	--	--

DRAFT

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikatori	Mjerila/referensa na regionalne standard	Polazno stanje /aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
		2.5.c. Kvalitet zakonodavnog okvira za zapošljavanje i volontiranje u smislu: - Politika potpore i poticajnih programi za zapošljavanje u OCD; - Jasno definisani i nediskriminirajući ugovorni odnosi i zaštite koje pokrivaju organizovano volontiranje	Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost (mogućnost za jednostavno i učinkovito prekogranično volontiranje)	(dostupan na proljeće 2021) i na osnovu drugih relevantnih izvještaja		procesa konsultacija
Promjena u odnosima OCD i javnih institucija						
3. Civilno društvo i javne institucije rade u partnerstvu putem dijaloga i saradnje koja se bazira na spremnosti, povjerenju i međusobnom uvažavanju i zajedničkim interesima Objašnjenje promjena: Dodan je novi rezultat 3.2 o strateškom okviru i institucijama za razvoj civilnog društva. Indikatori 3.1.a i 3.1.b. dodatno su pojašnjeni radi postizanja jasnoće. Nekoliko novih dimenzija je dodano, npr. upotreba vanredne procedure. <i>Pitanje za diskusiju: Da li bi se trebali uvesti indikatori na lokalnom nivou? Ako da, dva glavna pitanja koja je potrebno razmotriti su: poteškoće vezane za dostupnost podataka (veliki broj lokalnih jedinica u svih sedam zemalja) i potencijalno obmanjujući zaključci zbog nedostataka podataka</i>	3.1. Javne institucije u procesu odlučivanja uključuju OCD i uvažavaju njihov značaj u poboljšanju dobre uprave	3.1.a. Procenat zakona/uredbi, strategija, drugih akata od javnog interesa i političke reforme o kojima se učinkovito ⁵ konsultovalo sa OCD-ima* u pogledu: - Pristupa informacijama o nacrtu politike/pravnog akta od početka izrade nacrtu do kraja postupka usvajanja - Dovoljno vrijeme (min 15 dana) za komentarisanje prije upućivanja nacrtu/politike u procedure usvajanja - korištenje vanrednog/ubrzanog postupka u usvajanju zakona bez poštivanja minimalnih standarda konsultacija je izuzetak i opravdano - pravovremena objava izvještaja o rezultatima konsultacija , uz pojašnjenje razloga za neusvajanje određenih komentara - odabir članova radnih grupa iz reda OCD, na osnovu javnog poziva, jednakog tretmana i jasnih kriterija koji osiguravaju raznolikost i balans između kvaliteta i kvantiteta predstavnika OCD. 3.1.b. Mehanizmi za dijalog su jasni, otvoreni, dostupni i efikasni* (problem se pravovremeno rješavaju)	Vijeće Evrope Deklaracija komiteta ministara o Kodeksu dobre prakse za učešće civilnog društva u procesu odlučivanja 2009 Informacija EK – Prema boljoj kulturi konsultacija i dijaloga – generalni principi i minimalni standardi za konsultacije Komisije sa zainteresovanim stranama COM (2002) 704 Principi javne administracije – Princip 11: Politike i	Na osnovu Izvještaja EU TACSO 3 o monitoring za 2020		Bit će definisan u okviru predstojećeg

⁵ U pogledu Smjernica i monitoringa, efektivne konsultacije su one konsultacije kod kojih je ispoštovan minimalni standard za konsultacije, kako slijedi:

1. postoji pravna obaveza objave nacrtu zakona na internetu i nacrti se redovno objavljaju,
2. dovoljno vrijeme za komentarisanje: minimalno 15 radnih dana,
3. ako postoji radna grupa ili neko drugo savjetodavno tijelo uspostavljeno za pripremu određenog nacrtu, članovi radne grupe predstavljaju razne aktere i kriteriji za imenovanje predstavnika su transparentni, otvoreni, inkluzivni i unaprijed poznati,
4. postoji obaveza objavljivanja izvještaja o povratnim informacijama sa sažetkom procesa konsultacija, listom uključenih aktera, sažetkom zaprimljenih komentara/prijedloga, njihovog uticaja na nacrt zakona i opravdanost odbijenih komentara/prijedloga.

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standard	Polazno stanje/ aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
	<p>3.2 Država je sposobna uključiti civilno društvo i pepoznati važnost razvoja i saradnje s civilnim društvom. putem strateškog okvira i politika i koje se zasniva na adekvatnim osnovnim podacima i potrebama</p>	<p>na državnom (vlada, ministarstva, parlamenti) i lokalnom nivou (načelnik, lokalna administracija, općinsko vijeće) efikasno * u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frekventnost (redovnost) sjednica - pravo članova OCD da iniciraju sjednicu i tačke dnevnog reda - adekvatan follow-up zaključaka i preporuka itd. <p>3.2.a Strateški okvir ili mјere su na efikasan način (vidjeti definiciju iznad) izrađene u saradnji sa civilnim društvom</p> <p>3.2.b Institucije ili mehanizam(i) na nacionalnom nivou imaju (ljudski resursi, finansijski) resurse i mandate za fasilitaciju dijaloga između OCD-a i vlasti, diskusiju o izazovima i predlaganju glavnih politika za razvoj civilnog društva</p>	<p>zakoni se izrađuju na inkluzivan način kojim se omogućava aktivno učešće društva kao i koordinacija različitih perspektiva unutar vlasti, 2014</p> <p>Poglavlje 6: Pravo privrednih društava</p> <p>Poglavlje 18: Statistika (problematika podataka OCD)</p> <p>Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja (<i>uloga za udruženja potrošača je osigurana u skladu sa pravnom stečevinom</i>)</p>	<p>dostupan na proljeće 2021) i na osnovu drugih relevantnih izvještaja</p>		<i>procesa konsultacija</i>

Otpornost ⁶ OCD i kapaciteti						
Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standard	Polazno stanje/aktuel na vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
NAPOMENA: <i>Ova oblast prilagođena je Procjeni stanja poticajnog okruženja i kapaciteta civilnog društva u odnosu na Smjernice za podršku EU civilnom društvu u regiji proširenja 2014- 2020, za period 2018-2019 i efekti COVIDA-19 na OCD.</i>						
<i>Pretpostavka: OCD na Zapadnom Balkanu i u Turskoj će u periodu 2021-2027 raditi u nestabilnom (političkom, socio-ekonomskom) okruženju što će utjecati na njihovu mogućnost da u svojim aktivnostima koriste strateške pristupe. Dok indikatori mjere učinak, ovdje će fokus biti na mjerjenju intervencija koje finansira EU.</i>						
4. Sposobne, transparentne i odgovorne OCD Objašnjenje promjena: Pojašnjenje Rezultata i daljna definicija indikatora u odnosu na dostupne podatke	<p>4.1. Interne strukture upravljanja kod OCD slijede principe dobrog upravljanja*</p> <p>*OCD su jasno definisale upravljačku strukturu uključujući prepoznatu podjelu odgovornosti između upravnih (upravni odbor) i izvršnih tijela (direktor, uposlenici).</p>	<p>4.1.a. OCD slijede pravnu obavezu u vezi internih upravnih struktura (koje nisu prekomjerne/pretjerane) u svakodnevnom radu</p> <p>4.1.b. Procenat OCD koje objavljiju svoje organizacijske strukture i interne dokumente (statuti, finansijske regulative, pravilnici, kodeksi ponašanja, itd.) uključ. politike o rodnoj ravnoteži</p> <p>4.1.c. Stvarna uloga upravnih i/izvršnih tijela je u skladu sa njihovom ulogom/očekivanjima članova/korisnika</p> <p>4.1.d. Postojanje/uspostavljanje podsektora ili sektorske inicijative za samoregulaciju u oblasti transparentnosti i odgovornosti</p> <p>4.1.e. Rodna ravnoteža u organizacijskoj strukturi</p>	<p>Globalni standard za odgovornost OCD</p> <p>Civicusov indeks civilnog društva</p> <p>Civicusov indeks civilnog društva Brza procjena (ICD-BP - CSI- RA)</p>	<p>Na osnovu Izvještaja EU TACSO 3 o monitoringu za 2020 (dostupan na proljeće 2021) i na osnovu drugih relevantnih izvještaja</p>		Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa konsultacija
	4.2. OCD mogu javnosti komunicirati rezultate svojih aktivnosti	<p>4.2.a. Procenat OCD koje imaju najmanje jedan online kanal (webajt, društvene mreže, itd.)</p> <p>4.2.b. Prisustvo specijalizovanog PR/komunikacijskog kadra u organizacijskoj strukturi (osim u malim lokalnim organizacijama)</p> <p>4.2.c. Slučajevi saradnje između OCD i medija. Altern. Nivo medijskog praćenja aktivnosti OCD-a i broj slučajeva pozitivne analize uloge koju OCD igraju u civilnom društvu</p>				

⁶Koncept održivosti podrazumijeva statiku i predvidljivost; pretpostavka je da će se civilno društvo održati ako se prate određene procedure. Ovim se u sporednu ulogu stavlja važnost nacionalnih i regionalnih konteksta i inovacija u sektoru – faktori su daleko manje predvidljivi. Ideja o otpornosti je možda korisnija za održavanje inherentno promjenjive dinamike i fluidne prirode civilnog društva. Ove nezaobilazne fluktuacije čine učešće u civilnim društvu uzbudljivim i izazovnim i potreba za fleksibilnošću, da se bude prilagodljiv i obnovljiv u vrijeme promjena je od ključne važnosti, Otpornost se u ovom kontekstu može gledati kao načini reorganizacije statua quo i preuzimanje kontrole nad složenostima koje su dio rada civilnog društva. (Definicija prema: <https://commonwealthfoundation.com/when-the-tough-get-going- civil-society-resilience/>)

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikator	Mjerila/referensa na regionalne standard	Polazno stanje/ aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
	<p>4.3. OCD su transparentne po pitanju svojih programskih aktivnosti i finansijskog upravljanja</p> <p>4.4. OCD prate i vrednuju rezultate i uticaj svog rada</p>	<p>4.3.a. Procenat OCD koje javno objavljaju revizorske izvještaje o finansijskom poslovanju i godišnje izvještaje</p> <p>4.4.a. Udio OCD koje prate i vrednuju svoje projekte i programe finansirane od strane EU koristeći polazna stanja i indikatore kvalitete (alter. udio OCD koje se bave prikupljanjem podataka)</p> <p>4.4.c. Slučajevi provedene evaluacije projekta i programa kog finansira EU</p>				
5. Strateški vođene i potpomognute OCD Objašnjenje promjena: U skladu sa novim pristupom jačanja otpornosti, Specifični cilj je preformulisan i fokus je na organizaciji koju vodi i koju je ukorijenilo njeno članstvo/korisnici . U skladu s tim, preformulisani su rezultati i indikatori.	<p>5.1. Aktivnosti OCD vođene su dugoročnim misijama, vizijama i cijevima (VMC - VMG) definisanim od strane njihovih članova i mogu ih dosljedno slijediti u svom djelovanju</p> <p>5.2. OCD koriste istraživanje i druge oblike dokaza kako bi poduprle svoje aktivnosti; njihove zagovaračke aktivnosti rješavaju temeljne uzroke</p> <p>5.3. OCD se redovno umrežavaju unutar i izvan zemlje i grade koalicije u cilju povećanja uticaja na kampanje i zagovaranje</p> <p>5.4. OCD u svom radu strijeme ka opštem dobru</p>	<p>5.1.a. Broj OCD s jasnim VMC koje su definisalo njihovi članovi</p> <p>5.1.b Korištenje analize aktera i povratnih informacija od korisnika/članova</p> <p>5.2.a. Broj OCD koje koriste adekvatnu argumentaciju i analizu u ostvarivanju zagovaračkih ciljeva. uključ. ravnopravnost polova</p> <p>5.2.b. Slučajevi korištenja dokaza u zagovaračkim projektima koje finansira EU</p> <p>5.3.a. Broj OCD koje učestvuju u lokalnim, regionalnim i međunarodnim mrežama i broj slučajeva međusektorskih partnerstava (akademika zajednica, privatni sektor)</p> <p>5.3.b. Slučajevi početka/povećanja umrežavanja putem projekata finansiranih od strane EU kojima se cilja na kampanje i zagovaranje</p> <p>5.4.a Procenat povjerenja javnosti u OCD (prilikom anketiranja javnosti, u odnosu na druge institucije)</p>	Civicusov indeks civilnog društva Civicusov indeks civilnog društva Brza procjena ICD-BP - CSI- RA)			

⁷ Koristi ili blagostanje javnosti. Za razliku od privatnog, individualno dobro grupe ili pojedinca.

Specifični ciljevi	Rezultati	Indikatori	Mjerila/referensa na regionalne standarde	Polazno stanje /aktuelna vrijednost	Izvor verifikacije	Nacionalni cilj (2027)
6. Resursne OCD Objašnjenje promjena: U skladu sa novim pristupom jačanja otpornosti, Specifični cilj je preformulisan na način da se u fokus stavlja na organizaciju koja posjeduje i ljudske i finansijske resurse , čime se širi razumijevanje razvoja OCD. Takva definicija je pogodnija za male lokalne organizacije , koje se uglavnom baziraju na volonterski rad. U skladu s tim će se preformulisati i Rezultati i indikatori.	<p>6.1. Aktivnosti prikupljanja sredstava su podržane ključnim VMC OCD-a</p> <p>6.2. OCD imaju diverzifikovanu osnovu finansiranja, uključujući oslanjanje na članske naknade, korporativna/individualna davanja i socijalno preduzetništvo</p> <p>6.3 Učinkoviti, osnaženi i razvijeni ljudski resursi (uposlenici, volonteri)</p>	<p>6.1.a. Procenat OCD koje potvrđuju da mogu prikupljati sredstva u skladu sa svojim planiranjem i svojim VMC</p> <p>6.1.b. Politike donatora se zasnivaju na potrebama OCD (indirektni indikator)</p> <p>6.1.c. Podaci o izvorima finansiranja OCD su dostupni (uključujući objavu imena donatora u skladu sa odredbama zaštite podataka)</p> <p>6.2.a. Diverzitet u izvorima prihoda OCD, npr., najmanje 2 različita tipa donatora, niti jedan donator ne finansira više od 50% budžeta organizacije</p> <p>6.2.b. Slučajevi alternativnih izvora finansiranja (tj., skupno finansiranje) koje OCD praktikuju</p> <p>6.3.a. Postojanje internih kodeksa ponašanja za uposlenike i osoblje</p> <p>6.3.b Slučajevi podrške razmjeni znanja, učenja kod kadra i volontera</p> <p>6.3.c. Proces zapošljavanja je transparentan i osnovna radna prava se poštuju uključujući politike gender</p>	<p>Globalni standard za odgovornost OCD</p> <p>Civicusos indeks civilnog društva - Indeks brze procjene (CSI- RA) (CDI-BP)</p> <p>Poglavlje 9: Finansijske usluge (<i>osiguranje na radu</i>)</p> <p>Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturalnih elemenata (<i>OCD kao korisnice pomoći EU, ili izvođači</i>)</p>	<p>Na osnovu Izvještaja TACSO 3 EU o monitoringu za 2020. (dostupan na proljeće 2021, te na osnovu drugih relevantnih izvještaja)</p>		Bit će definisan u okviru predstojećeg procesa konsultacija
			Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje (tretman kadra u OCD)			
			Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje (tretman kadra u OCD)			